

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 238/2013-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. mája 2013 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. M. V., B., zastúpenej advokátkou JUDr. E. B., B., vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co/63/2011 a jeho uznesením z 30. apríla 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. M. V. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. augusta 2012 doručená sťažnosť Ing. M. V. (ďalej len „sťažovateľka“) podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práva a slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní

vedenom pod sp. zn. 3 Co/63/2011 (ďalej aj „napadnuté konanie“) a jeho uznesením z 30. apríla 2012 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“ alebo „uznesenie krajského súdu z 30. apríla 2012“).

Sťažovateľka sa žalobou podanou 8. októbra 2003 Okresnému súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) domáha „náhrady škody titulom straty príjmu počas práceneschopnosti (liečenia) titulom úrazu, ktorý utrpela pri dopravnej nehode“. Konanie o náhradu za stratu príjmu, ktorým sťažovateľka uplatnila za obdobie liečenia a nemožnosti vykonávať akúkoľvek sústavnú a pravidelnú pracovnú činnosť, je vedené okresným súdom pod sp. zn. 7 Ct/22/2003.

Sťažovateľka v sťažnosti podrobne opisuje priebeh konania pred okresným súdom aj krajským súdom (priebeh jednotlivých pojednávaní, poukazuje na neúmerne dlho trvajúce dokazovanie podľa jej názoru v pomerne jednoduchej veci a vyjadruje sa k rozsudkom okresného súdu a krajského súdu a k odvolaciemu konaniu, upriamuje pozornosť na podané sťažnosti na prietahy v konaní adresované predsedovi okresného súdu aj krajského súdu...) a konštatuje, že konanie ako celok je poznačené zbytočnými prietahmi (jednak nečinnosťou označených súdov medzi jednotlivými úkonmi, ako aj ich nesprávnou činnosťou).

Okresný súd rozsudkom č. k. 7 Ct/22/2003-217 z 29. októbra 2010 rozhodol, že odporca je povinný zaplatiť sťažovateľke sumu 11 606,05 €, nahradiť jej trovy konania v sume 3 351,43 €, ako aj súdny poplatok v sume 298 €, všetko do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku. Vo zvyšnej časti návrh zamietol. Opravným uznesením č. k. 7 Ct/22/2003-222 z 29. októbra 2010 okresný súd opravil svoj pôvodný rozsudok tak, že odporca je povinný zaplatiť sťažovateľke iba sumu 4 967,27 €. Na základe odvolania, ktoré podala sťažovateľka, krajský súd napadnutým uznesením zrušil rozsudok okresného súdu č. k. 7 Ct/22/2003-217 z 29. októbra 2010 v spojení s opravným uznesením č. k. 7 Ct/22/2003-222 z 29. októbra 2010 (ďalej aj „rozsudok okresného súdu z 29. októbra 2010 v spojení s opravným uznesením“) a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Sťažovateľka poukazuje v prvom rade na to, že proti rozsudku okresného súdu z 29. októbra 2010 v spojení s opravným uznesením podala odvolanie len ona, a to len vo vzťahu k jeho zamietajúcej časti, a preto zastáva názor, že keď krajský súd „*zrušil celé rozhodnutie, pochybil a zasiahol do práva na súdnu ochranu sťažovateľky*“. Podľa sťažovateľky v zmysle § 212 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) je odvolací súd rozsahom a dôvodmi odvolania viazaný. Pokiaľ krajský súd v napadnutom uznesení uviedol, že prvostupňový súd nebol oprávnený vydať opravné uznesenie č. k. 7 Ct/22/2003-222 z 29. októbra 2010, pretože prekročil rozsah svojich právomocí, ak na pojednávaní uskutočnenom 29. októbra 2010 vyhlásil rozsudok a následne ho opravným uznesením zmenil, pričom v zmeňujúcom rozhodnutí podľa názoru krajského súdu nešlo o opravu chyby v písaní a počítaní, ako ani inú zrejmu nesprávnosť, ktorú možno podľa § 164 OSP opravným uznesením opraviť, mal potom opravné uznesenie ako nezákonné zrušiť. Podľa názoru sťažovateľky preto krajský súd „*nemohol... zrušiť aj samotný rozsudok v časti, ktorá nebola napadnutá odvolaním žiadnym z účastníkov*“, tvrdiac, že podľa § 212 ods. 2 písm. b) OSP odvolací súd nie je viazaný rozsahom odvolania vtedy, ak od rozhodnutia o napadnutom výroku je závislý výrok, ktorý odvolaním nebol dotknutý.

Sťažovateľka je presvedčená o tom, že krajský súd konal v rozpore so zákonom, pričom tento rozpor nespočíva iba v tom, že zrušil celý rozsudok okresného súdu z 29. októbra 2010 v spojení s opravným uznesením, hoci odvolanie podala len sťažovateľka, a to len v zamietajúcej časti, ale aj neprimeranou dĺžkou konania. Nečinnosťou spôsobuje krajský súd podľa sťažovateľky prietahy a tieto vyvoláva i opakovanými názormi na posúdenie vecí, čím bez akýchkoľvek pochybností sťažuje jej postavenie ako navrhovateľky, ktorá evidentne po toľkých rokoch po úraze bude mať oslabenú pozíciu pri zabezpečovaní požadovaných dokladov, pričom za daného stavu je už dnes výrazne znechutená postupom súdov a uvažuje nad tým, čo nové asi bude krajský súd požadovať, ak bude náhodou vec opäť vrátená na nové rozhodnutie. Preto je podľa nej evidentné, že krajský súd „*nesleduje hlavný zámer spravodlivú, rýchlu a účinnú ochranu sťažovateľky, inak by totiž netvrdil, že činnosť, ktorú vykonávala navrhovateľka, nemožno zatiaľ zamieňať s pracovným pomerom, prípadne dohodou o vykonaní práce, alebo*

dohodou o pracovnej činnosti. K takémuto záveru došiel porušovateľ napriek tomu, že nikba dokonca ani vedľajší účastník ako špecializovaná inštitúcia, nepopieral, že by činnosť, ktorú vykonávala sťažovateľka, nebola pracovnou činnosťou.“

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru bolo podľa názoru sťažovateľky porušené aj tým, že *«samotné nepredloženie, alebo aj neexistencia písomnej formy dohody o vykonaní práce nemôže mať za následok nepriznanie náhrady škody, pretože sťažovateľka v konaní preukázala, že činnosť podľa dohôd tak reálne vykonala, ale aj fyzicky prevzala za túto činnosť dohodnuté finančné prostriedky. Predmetom konania je náhrada príjmu, ktorý sťažovateľka nemohla dosiahnuť, pretože pri dopravnej nehode utrpela úraz. Východiskovým podkladom pre určenie výšky tejto náhrady je príjem, ktorý dosiahla z pracovnej činnosti, či už závislej, alebo nezávislej, v určitom období pred vznikom škody. Pre účely náhrady škody nie je rozhodujúce či pracovná zmluva, alebo obdobná listina, prípadne ústna dohoda, na základe ktorej vykonala pracovnú činnosť, bola platná alebo neplatná, resp. či ju má k dispozícii v čase uplatnenia nárokov titulom straty na zárobku (príjmu) počas pracovnej neschopnosti. Pretože predmetom konania nie je mzda, ale škoda, ktorá sťažovateľke vznikla práve z dôvodu, že žiadnu sústavnú ani opakovanú pracovnú činnosť vykonávať nemohla a dosiahnutý príjem je len podkladom pre výpočet tejto škody a postačuje, ak sťažovateľka preukáže, aký príjem z pracovnej alebo podnikateľskej činnosti v rozhodujúcom období mala. Iný výklad ako i výklad porušovateľa je v príkrom rozpore so zámerom zákonodarcu. Účelom zákona i viacerých smerníc Rady Európy a Európskeho parlamentu, ktorými sa zabezpečuje rýchlá ochrana osôb, ktoré utrpeli škodu pri dopravných nehodách, za ktoré nesie zodpovednosť iný účastník cestnej premávky, je rýchlá a účinná ochrana týchto osôb, pričom špeciálny dôraz sa kladie na urýchlené vysporiadanie nárokov práve chodcov. Ak uvážime, že sťažovateľka utrpela úraz v roku 2001 a doposiaľ sa nevie domôcť svojich nárokov, je šikanovaná zo strany súdov, ktoré opakovaním menia názory na to, aké dôkazy treba predložiť, a menia i názory v tom zmysle, že považujú uplatnený nárok raz za stratu príjmu – zárobku, inokedy zas tvrdia, že činnosť, ktorú vykonávala sťažovateľka, „zatiaľ“ nie je možné zamieňať s pracovným pomerom prípadne*

dohodou o vykonaní práce, alebo dohodou o pracovnej činnosti, tak potom o rýchlej a účinnej ochrane špeciálne pre chodcov, sťažovateľku už nikdy a nikto nepresvedčí.»

Sťažovateľka v sťažnosti tvrdí, že krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia argumentuje aj tým, že „*dĺžka práceneschopnosti, doby liečenia akceptovaná súdom prvého stupňa v období 24 mesiacov na základe potvrdení dvoch lekárov, údajne nie sú žiadnym potvrdením o pracovnej neschopnosti sťažovateľky v dĺžke jej trvania a preto z nich nemožno vychádzať*“. Toto tvrdenie podľa názoru sťažovateľky „*nemá oporu v žiadnom právnom predpise. Keď každý ošetrojúci lekár je oprávnený vystavovať doklady o práceneschopnosti a tieto sú záväzné pre všetkých, potom je nepochopiteľné tvrdenie porušovateľa, že práve potvrdenie, ktoré predložila sťažovateľka a ktoré bolo zhodné s potvrdením lekára Nemocnice Ministerstva obrany SR nemá právnu relevanciu a nemožno z neho vychádzať, pretože nebolo vykonané žiadne dokazovanie, že sťažovateľka v dôsledku úrazu bola sústavne sledovaná lekármi a že počas tejto doby bol jej stav liečený a ako dlho a preto bude potrebné vykonať znalecké dokazovanie. V prípade sťažovateľky, ktorá sa dodnes podrobuje množstvu vyšetrení, lekárskeho výkonov, operácií, rehabilitácií, vrátane psychických dôsledkov, pre ktoré je nútená navštevovať odborníkov do dnes, o čom boli predložené súpisvy vykonaných zákrokov a vyšetrení a boli aj podkladom pre vystavenie posudku o dĺžke práceneschopnosti, sa javí postup porušovateľa skôr ako odvetou za to, že si sťažovateľka uplatňovala svoje práva i formou sťažností na prietahy v konaní, ako za snahu súdu zabezpečiť jej ústavou garantované práva.*“.

Aj týmto postupom krajského súdu sú podľa názoru sťažovateľky vyvolávané prietahy v konaní a konanie sa dá považovať za konanie v rozpore so základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, pretože sťažovateľka, ak by nebola starobnou dôchodkyňou, bola by tak isto na základe potvrdenia lekára práceneschopnou a toto potvrdenie na stanovenie dĺžky poskytnutia straty na zárobku počas doby práceneschopnosti by bolo bezpochyby postačujúce. Navyše, práceneschopnosť, dĺžka liečenia a ustálenie zdravotného stavu sú samostatné kategórie. V jej prípade, ako uvádza sťažovateľka, „*dĺžka liečenia trvala nepomerne dlhšie, avšak vystavením dokladu o dĺžke práceneschopnosti lekári potvrdzovali, v akom období sťažovateľka nemohla vykonávať sústavnú alebo*

opakovanú pracovnú činnosť. Na uvedenej situácii a tieto potvrdenia nespochybňuje ani to, že sťažovateľka za dobu PN urobila jeden, alebo dva pokusy vykonať nejakú činnosť – dopracovať článok, čo však práve pre poškodenie zdravia nemohla vykonávať ani opakovane, ani pravidelne.“.

V tejto súvislosti sťažovateľka poukazuje na to, že sa predmetnou žalobou domáhala náhrady škody, ktorá jej vznikla v dôsledku poškodenia zdravia pri dopravnej nehode, a že v týchto konaniach v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru a kritérií na určovanie súdnych konaní sa má postupovať s väčšou rýchlosťou, pričom veci, ktoré súvisia s vážnym ohrozením života, slobody, zdravia a živobytia majú prednosť vo vybavovaní pred ostatnými vecami.

Sťažovateľka je presvedčená, že „postup porušovateľa (krajský súd, pozn.) je hrubým zásahom do jej ústavných práv a to konkrétne práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, ako aj práva na súdnu ochranu. Toto právo je garantované v čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a sťažovateľka má za to, že toto je právo bolo konaním, resp. nekonaním porušovateľa porušené a touto sťažnosťou sa domáha ochrany svojich práv a zriadenia nápravy.“.

Sťažovateľka na základe uvedených skutočností navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Krajský súd Bratislava v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 63/2011 porušil základné právo Ing. M. V. na súdnu ochranu, t. j. domáhať sa zákonom ustanoveným spôsobom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR na prerokovanie veci bez prietahov.

2. Ústavný súd SR zrušuje rozhodnutie Krajského súdu Bratislava sp. zn. 3 Co/63/2011-243 zo dňa 30. 04. 2012 a vec mu vracia na nové rozhodnutie.

3. Ing. M. V. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 10.000 €.

4. Porušovateľ je povinný uhradiť sťažovateľke trovy konania vo výške 972,79 €... k rukám advokátky JUDr. E. B...“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Konanie o sťažnostiach je bližšie upravené predovšetkým v § 49 až § 56 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene alebo zjavne neopodstatnené návrhy môže ústavný súd po predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho prejednávania.

Ústavný súd v rámci predbežného prerokovania sťažnosti považoval za potrebné najprv zdôrazniť, že podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje vo viazanosti petitom, teda tou časťou sťažnosti, v ktorej sťažovateľka špecifikuje, akého rozhodnutia sa domáha (§ 20

ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie právnej ochrany. Vzhľadom na to ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť v rozsahu namietaného porušenia tých práv, ktorých vyslovenia sa sťažovateľka domáhala v návrhu na rozhodnutie, t. j. v petite sťažnosti (čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru), a len vo vzťahu k tomu subjektu, ktorého sťažovateľka označila za porušovateľa (krajský súd) jej v sťažnosti označených základných práv podľa ústavy a práva podľa dohovoru. Tvrdenie o porušení jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Ct/22/2003, ktoré sťažovateľka uvádza v texte sťažnosti mimo petitu, je totiž v súlade s doterajšou judikatúrou ústavného súdu potrebné považovať iba za súčasť argumentácie sťažovateľky (III. ÚS 149/04, II. ÚS 65/07, IV. ÚS 279/07, IV. ÚS 37/2013).

Ústavný súd preskúmal na predbežnom prerokovaní sťažnosť z hľadiska existencie dôvodov podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

1. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co/63/2011

Ako už bolo uvedené, sťažovateľka v petite sťažnosti navrhuje ústavnému súdu, aby okrem iného rozhodol, že postupom krajského súdu v napadnutom konaní bolo porušené jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Keďže sťažovateľka v petite sťažnosti nenamieta porušenie označeného základného práva postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Ct/22/2003, ústavný súd sa zaoberal námietkou porušenia jej práv iba postupom krajského súdu v napadnutom konaní.

Zjavná neopodstatnenosť sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru môže vyplývať

aj z toho, že porušenie uvedených práv sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, v ktorom už v sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy označený všeobecný súd meritórne rozhodol pred jej podaním (II. ÚS 184/06), a preto k namietanému porušovaniu týchto práv nečinnosťou tohto súdu v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu už nemohlo dochádzať (m. m. II. ÚS 387/06).

Jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (napr. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 73/05).

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu podstatou, účelom a cieľom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty účastníkov konania. Ústavný súd preto poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie tohto práva ešte mohlo trvať (napr. I. ÚS 22/01, I. ÚS 77/02, I. ÚS 116/02). Ak v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu už nemôže dochádzať k namietanému porušovaniu označeného práva, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde), pretože konanie o takej sťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (m. m. I. ÚS 6/03). Uvedený právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (pozri Miroslav Mazurek proti Slovenskej republike, rozhodnutie o sťažnosti č. 16970/05 z 3. marca 2009).

Zo sťažnosti, ako aj z jej príloh vyplýva, že toto odvolacie konanie, ktoré začalo 16. februára 2011, keď bol krajskému súdu predložený súvisiaci spisový materiál spolu s opravným prostriedkom sťažovateľky, bolo skončené uznesením krajského súdu z 30. apríla 2012, ktoré bolo sťažovateľke doručené 26. júna 2012.

Keďže sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v napadnutom konaní sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 30. augusta 2012 (odovzdanou na poštovú prepravu 27. augusta 2012), t. j. v čase, keď krajský súd už vo veci nekonal, v dôsledku čoho už k namietanému porušovaniu v sťažnosti označeného základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy jeho postupom nemohlo dochádzať, ústavný súd sťažnosť v tejto časti v súlade s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

2. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co/63/2011 a jeho uznesením z 30. apríla 2012

Podstatou námietok sťažovateľky je právne posúdenie postupu krajského súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 3 Co 63/2011 a jeho uznesenia z 30. apríla 2012 z hľadiska rešpektovania základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v dôsledku namietaného porušenia ktorých sa domáha v konaní pred ústavným súdom zrušenia napadnutého uznesenia a vrátenia veci na ďalšie konanie krajskému súdu.

Princíp subsidiarity ustanovený v čl. 127 ods. 1 ústavy okrem iného znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľa a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných

právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonom upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie, prípadne pre jej neprípustnosť (napr. m. m. I. ÚS 103/02, I. ÚS 6/04, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré v občianskom súdnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

Zásada subsidiarity zahŕňa okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

Krajský súd v napadnutom uznesení vo vzťahu k nutnosti zrušenia rozsudku okresného súdu z 29. októbra 2010 v spojení s opravným uznesením ako celku uviedol:

«Podľa § 212 ods. 1 O. s. p. odvolací súd je rozsahom a dôvodmi odvolania viazaný.

Podľa § 212 ods. 2 písm. b) O. s. p. súd nie je viazaný rozsahom odvolania v prípadoch, keď od rozhodnutia o napadnutom výroku je závislý výrok, ktorý odvolaním nebol dotknutý.

Podľa § 212 ods. 3 O. s. p. na vady konania pred súdom prvého stupňa prihliada odvolací súd, len ak mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Podľa § 164 O. s. p. súd kedykoľvek aj bez návrhu opraví v rozsudku chyby v písaní a počítaní, ako aj iné zrejme nesprávnosti. O návrhu na opravu súd rozhodne do 30 dní od jeho podania. O oprave vydá opravné uznesenie, ktoré doručí účastníkom. Pritom môže odložiť vykonateľnosť rozsudku na čas, kým opravné uznesenie nenadobudne právoplatnosť.

V danej veci z obsahu spisu nesporne vyplýva, že súd prvého stupňa v danej veci na pojednávaní konanom dňa 29. 10. 2010 vyhlásil rozsudok (č. 1. 214) v znení:

„O je povinný zaplatiť N sumu vo výške 11.2606,05 €, a do rúk PZN náhradu trov konania vo výške ako bude vyčíslená v písomnom vyhotovení rozsudku, to všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšku súd návrh zamietá.“

Podľa písomného vyhotovenia rozsudku výrok rozsudku súdu prvého stupňa (prvopis č. 1. 217-221) znie:

„Odporca je povinný zaplatiť navrhovateľke sumu vo výške 11.606,05, € a do rúk JUDr. E. B. náhradu trov konania vo výške 3.351,43 €, to všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšku súd návrh zamietá.“

Odporca je povinný zaplatiť na účet Okresného súdu Bratislava I súdny poplatok za návrh navrhovateľky vo výške 298,- € v lehote do 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.“

Z obsahu prvopisu rozsudku je zrejme, že tento bol vypracovaný dňa 29. 11. 2010 (č. 1. 221).

Podľa opravného uznesenia (č. 1. 222) súd prvého stupňa opravil prvý výrok rozsudku, ktorého výrok znie:

„Rozsudok tunajšieho súdu sp. zn. 7 Ct 22/2003 zo dňa 29. 10. 2010 sa v prvom výroku vo výrokovvej časti opravuje nasledovne:

Odporca je povinný zaplatiť navrhovateľke sumu 4.967,27 € a do rúk JUDr. E. B. náhradu trov konania vo výške 3.351,43 € to všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.“

Opravné uznesenie je datované dňom 29. októbra 2010. Z obsahu prvopisu tohto rozhodnutia je zrejme, že bolo spracované dňa 29. 11. 2010.

Podľa § 157 ods. 1 O. s. p. v písomnom vyhotovení rozsudku sa po slovách „V mene Slovenskej republiky“ uvedie označenie súdu, mená a priezviská sudcov a prísediacich, presné označenie účastníkov a ich zástupcov, účasť prokurátora, označenie prejednávanej veci, znenie výroku, odôvodnenie, poučenie o lehote na podanie odvolania a náležitostiach

odvolania podľa § 205 ods. 1 a 2, poučenie o možnosti výkonu rozhodnutia a deň a miesto vyhlásenia.

Podľa § 167 ods. 2 O. s. p. ak nie je ďalej ustanovené inak, použijú sa na uznesenie primerane ustanovenia o rozsudku.

Odvolaací súd vzhľadom na uvedené vyššie poukazuje na to, že v danej veci súd prvého stupňa pochybil, ak obsah vyhláseného rozsudku nie je v súlade s jeho písomným vyhotovením. Odhliadnuc od toho, že vo vyhlásenom rozsudku súd použil pre jeho písomnú formu v zápisnici z pojednávania neprípustné skratky (O – zrejme odporca, N – zrejme navrhovateľka, PZBN – zrejme právny zástupca navrhovateľky), nekorešponduje celé jeho znenie s obsahom výrokov, ktoré uviedol súd prvého stupňa v jeho písomnom spracovaní, v jeho prvopise. Súd prvého stupňa na pojednávaní dňa 29. 10. 2010 nerozhodoval o súdnom poplatku, takáto skutočnosť nevyplýva z obsahu zápisnice, preto je nesprávne uvedený dátum pre tento výrok, že bol vyhlásený dňa 29. 10. 2010. Zrejme o tom výroku súd rozhodoval až v jeho písomnej forme a to pravdepodobne dňa 29. 11. 2010, teda o mesiac neskôr. V takom prípade bolo potrebné uviesť v rozhodnutí aj tento dátum.

Taktiež odvolaací súd dospel k záveru, že opravné uznesenie nebolo vyhlásené v deň 29. 10. 2010. Takáto skutočnosť nevyplýva z obsahu zápisnice z pojednávania zo dňa 29. 10. 2010, prípadne, že by následne po vyhlásení rozsudku súd prvého stupňa vydal následne v tento deň opravné uznesenie. Z obsahu spisu takáto skutočnosť nevyplýva. Javí sa, že opravné uznesenie bolo súdom prvého stupňa vyhlásené až dňa 29. 11. 2010, teda v deň písomného spracovania uznesenia. Tejto skutočnosti nasvedčuje aj okolnosť, že v deň vyhlásenia rozsudku o trovách konania rozhodol tak, že tieto vyčíslil v písomnom vyhotovení rozsudku. Písomné vyhotovenie rozsudku súd prvého stupňa spracoval až dňa 29. 11. 2010, kde vyčíslil aj trovy konania. Ak teda malo byť opravné uznesenie vydané v deň 29. 10. 2010 je otázne, prečo v tomto rozhodnutí sú trovy už vyčíslené, ale vo vyhlásenom rozsudku nie. Z uvedených skutočností je teda zrejme, že opravné uznesenie bolo vydané a spracované až dňa 29. 11. 2010.

Opraviť rozsudok podľa § 164 O. s. p. je možné len v prípadoch, že ide o chyby v písaní a počítaní a ďalej o také chyby, ktoré sú ako zrejme nesprávnosti podobného pôvodu ako chyby v písaní a počítaní, t. j. ku ktorým došlo len zjavným a okamžitým zlyhaním v duševnej či mechanickej činnosti osoby, za účasti ktorej došlo k vyhláseniu

alebo vyhotoveniu rozsudku, a ktoré sú každému zrejmé; zrejmosť takej nesprávnosti vysvitá najmä z porovnania výroku rozsudku s jeho odôvodnením, prípadne aj z iných súvislostí.

Podľa § 156 ods. 4 O. s. p. je súd viazaný rozsudkom ako náhle ho vyhlásil; to znamená, že na rozsudku nemôže súd, ktorý ho vyhlásil, zásadne nič meniť. Výnimkou z tejto zásady je ustanovenie § 164 O. s. p., ktoré umožňuje vykonať – a to aj bez návrhu – za určitých podmienok opravu rozsudku.

Z kontextu § 164 O. s. p. vyplýva, že musí ísť o pochybenie celkom zrejmé, ku ktorému došlo zjavným a okamžitým zlyhaním buď v duševnej alebo mechanickej činnosti osoby, za účasti ktorej došlo k vyhláseniu alebo vyhotoveniu rozsudku a ktoré sú pre každého ľahko spoznatelné.

Ak však rozsudkom vyslovil súd, to čo vysloviť chcel, aj keď jeho výrok vychádzal z nesprávneho skutkového zistenia (z nesprávneho výpočtu), alebo právneho posúdenia, nie je možné nápravu vykonať opravou, lebo by tým bola porušená zásada, že súd je viazaný vyhláseným rozsudkom.

V danej veci nenastali podmienky pre opravu výroku rozsudku, nenastali podmienky pre uplatnenie § 164 O. s. p.

Navrhovateľka podáva odvolanie voči oboj rozhodnutia. Za daných okolností je preto sporné, čo je obsahom výroku „vo zvyšku súd návrh zamietá“, či suma uplatnená navrhovateľkou nad 11.606,05 Eur, prípadne suma nad 4.967,27 Eur. Vzhľadom na to, že výrok, ktorým bol odporca zaviazaný na zaplatenie nároku na náhradu škody je rozdielny rozsudku a v opravnom uznesení, od ktorého závisí výška zamietajúceho výroku a naopak, odvolací súd bol nútený zrušiť rozsudok súdu prvého stupňa spolu s opravným uznesením v celosti. Jeden výrok rozsudku totiž závisí od druhého výroku rozsudku.

Odvolací súd preto podľa § 221 ods. 1 písm. f) O. s. p napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.»

V predmetnej veci sťažovateľka namieta, že krajský súd napadnutým uznesením, ktorým zrušil rozsudok okresného súdu z 29. októbra 2010 v spojení s opravným uznesením ako celok, a postupom, ktorý prechádzal jeho vydaním, porušil jej základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Sťažovateľka poukazuje na to, že krajský súd nemohol zrušiť aj rozsudok okresného súdu č. k. 7 Ct/22/2003-217

z 29. októbra 2010 v časti, ktorá nebola napadnutá odvolaním žiadneho z účastníkov súdneho konania, a pokiaľ krajský súd „*tvrdí, že podľa § 212 ods. 2 písm. b/ O. s. p. súd nie je viazaný rozsahom odvolania vtedy, ak od rozhodnutia o napadnutom výroku je závislý výrok, ktorý odvolaním nebol dotknutý, tak v predmetnom prípade sa toto ustanovenie na uvedený prípad nevzťahuje, pretože nedochádza k zrušeniu nejakého výroku rozsudku, alebo jeho zmene, ktorá by mohla mať za následok súvislosť s iným výrokom rozsudku, ale k zrušeniu celého opravného uznesenia pre nezákonnosť jeho vydania, t. j. z dôvodu, že súd vyhlásil rozsudok na pojednávaní a nie je oprávnený ho opravným uznesením korigovať, ak nejde o chybu, ktorú predpokladá ustanovenie § 164 O. s. p., teda nejde o sčítaciu alebo zrejmú vadu. V danom prípade tak, ako to tvrdí porušovateľ, k takejto chybe nedošlo a preto prvostupňový súd opravné uznesenie nebol oprávnený vydať pre prekážku rozhodnutej veci. Takéto opravné uznesenie je nulitné a porušovateľ ho bol povinný zrušiť. Nebol však oprávnený rušiť i nenapadnutú časť samotného rozsudku, pretože takýmto postupom navodil stav právnej neistoty a teda porušil i právo sťažovateľky garantované v čl. 46 Ústavy SR. Týmto postupom porušovateľa bolo zasiahnuté do práva sťažovateľky na súdnu ochranu.*“.-

Podľa sťažovateľky ide o zjavne svojvoľný a neodôvodnený záver krajského súdu, ktorý ako taký nemôže byť ústavne neudržateľný.

Uznesenie krajského súdu č. k. 3 Co/63/2011-243 z 30. apríla 2012 je rozhodnutím o zrušení odvolaním napadnutého rozsudku prvostupňového súdu a vrátení veci na ďalšie konanie, nejde teda o meritórne ani o konečné rozhodnutie, dôsledkom ktorého by bolo právoplatné skončenie veci, prípadne zastavenie súdneho konania. Aj keď z formálneho hľadiska je napadnuté uznesenie právoplatným rozhodnutím, konanie medzi sťažovateľkou ako navrhovateľkou a odporcom vedené pod sp. zn. 7 Ct/22/2003 ďalej pokračuje (podľa informácie okresného súdu po vrátení veci 6. júna 2012 na ďalšie konanie nebolo o žalobe sťažovateľky ešte rozhodnuté).

Preto podľa názoru ústavného súdu napadnutým uznesením nemohla byť sťažovateľke spôsobená taká nezvratná ujma, že by na jeho základe bolo možné uvažovať

o vyslovení porušenia jej práv po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie. Krajský súd v danom prípade neodmietol sťažovateľke poskytnutie súdnej ochrany, jej odvolaním sa zaoberal a rozhodol o ňom, aj keď nie v súlade s jej predstavami.

Sťažovateľka mala a aj bude mať v ďalšom štádiu konania pred okresným súdom, resp. v odvolacom konaní a následne prípadne aj pred Najvyšším súdom Slovenskej republiky možnosť uplatniť ochranu označených práv, ako aj svoju argumentáciu týkajúcu sa skutkovej a právnej stránky predmetnej veci, z čoho vyplýva, že má ešte k dispozícii iný právny prostriedok ochrany tých práv, ktorých porušenie namieta vo svojej sťažnosti. V právnej veci sťažovateľky sa súdne konanie nachádza v štádiu prvostupňového konania a okresný súd v ňom bude vykonávať ďalšie dokazovanie na účel objasnenia skutkového stavu veci. K vykonávaniu dôkazov sa sťažovateľka bude môcť v konaní pred okresným súdom vyjadriť za tých istých podmienok, ako druhý účastník konania na strane odporcu. Sťažovateľka má k dispozícii všetky procesné oprávnenia, ktoré jej priznáva Občiansky súdny poriadok, teda aj právo na riadne opravné prostriedky v prípade neúspechu pred okresným súdom, a tiež právo využiť za splnenia zákonom ustanovených podmienok mimoriadne opravné prostriedky proti právoplatnému rozhodnutiu vo veci, pokiaľ by vyznelo v jej neprospech.

Sťažovateľke napokon nič nebráni, aby v budúcnosti prípadne napadla sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy aj konečné meritórne rozhodnutie, ktoré bude v jej právnej veci vydané, t. j. rozhodnutie o poslednom procesnom prostriedku, ktoré jej zákon na ochranu jej práv účinne poskytuje, a to v prípade, ak dospeje k záveru, že v dôsledku tohto rozhodnutia boli porušené jej ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantované práva alebo slobody. Najskôr teda musí prebehnúť celé konanie až do štádia meritórneho právoplatného rozhodnutia všeobecných súdov a až potom sa sťažovateľke naskytne možnosť na eventuálne podanie sťažnosti ústavnému súdu.

Ústavný súd už vyslovil, že nemožno akceptovať, aby napĺňanie úsilia o spravodlivé súdne konanie príslušným všeobecným súdom nahradzoval ústavný súd svojím vstupovaním a ingerenciou do dosiaľ meritórne neskončeného konania. Ústavný súd môže

urobiť zásah na ochranu ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv sťažovateľa až vtedy, keď už ostatné orgány verejnej moci nemajú možnosť namietaný protiústavný stav napraviť (m. m. IV. ÚS 322/09).

Pridržiavajúc sa svojej stabilnej judikatúry ústavný súd ďalej poukazuje na to, že základné právo na súdnu ochranu (siedmy oddiel ústavy) a právo na spravodlivé súdne konanie sú zásadne „výsledkové“, to znamená, že im musí zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí v danej veci od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08). Aj z ďalšej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 79/03, I. ÚS 236/03) obdobne ako z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Komanický c. Slovenská republika, rozsudok zo 4. júna 2002) vyplýva, že ústavný súd a Európsky súd pre ľudské práva skúmajú, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd už v rámci svojej predchádzajúcej judikatúry taktiež vyslovil, že predpokladom na záver o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je také porušenie, ktoré nie je napravitel'né alebo odstrániteľné činnosťou všeobecného súdu pred začatím konania alebo v konaní vo veci samej, resp. ktoré nemožno napraviť procesnými prostriedkami, ktoré sú obsiahnuté v Občianskom súdnom poriadku (m. m. I. ÚS 148/03, III. ÚS 355/05, II. ÚS 307/06). V nadväznosti na to ústavný súd poukazuje na to, že v rámci konania o sťažnosti zásadne preskúmava len právoplatné rozhodnutia, a to v tom zmysle, že musí ísť o rozhodnutia, ktorými sa konanie právoplatne skončilo (IV. ÚS 254/2011), a ústavný súd ani v okolnostiach danej veci nezistil dôvod na pripustenie výnimky z tejto zásady. Pokiaľ by ústavný súd vecne preskúmal sťažnosť predtým, ako o veci samej definitívne rozhodne príslušný súd, mohol by zasiahnuť do rozhodovania všeobecných súdov a nedodržel by princíp subsidiarity sťažnosti ustanovený v čl. 127 ods. 1 ústavy.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu

jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov. Vzhľadom na to sa ústavný súd podanou sťažnosťou meritórne nezaoberal, ale ju pri predbežnom prerokovaní v tejto časti odmietol ako neprípustnú podľa § 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Pretože sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. mája 2013